

Indicador 12: Grups i cooperatives de consum ecològic

Definició

Evolució del número de grups i cooperatives de consum ecològic existents a Catalunya, així com del nombre d'unitats familiars que hi participen.

Tot i que hi ha diferents variants, els trets comuns de les cooperatives de consum són: la disposició d'un local (propí o en lloguer) al que acudeixen les persones sòcies per a realitzar la seva compra. Normalment la gestió del local es fa de manera voluntària, tot i que hi ha casos on es professionalitzen aquestes tasques i hi ha una persona que realitza part de la feina de manera assalariada. Al producte se li afegeix un percentatge per tal de sufragar les despeses de l'associació, així com de vegades també una quota mensual o fixa en entrar a formar part de la cooperativa. Habitualment es realitza la compra de manera setmanal, bé en el moment de recollir la comanda de la setmana anterior o bé per Internet o via telefònica. La majoria de cooperatives proveeixen de producte fresc (vegetals, làctics, derivats de soja, etc...) però també de productes secs en estoc; aquests són fonamentalment aliments però també hi ha cooperatives que tenen altres productes com ara cosmètics, productes d'higiene corporal, etc.

Objectiu

Analitzar la tendència seguida per projectes cooperatius de consum ecològic, així com la població potencial que hi participa.

Importància

Les cooperatives i els grups de consumidors tenen per objectiu proveir d'aliments i altres productes als seus membres gairebé sempre de manera autogestionada i amb criteris agroecològics. Les cooperatives de consumidors es basen en la cooperació entre consumidors per realitzar compres col·lectives, permetent la definició conjunta de criteris i acords permanents amb els proveïdors.

Un dels principals objectius és la relació directa amb els pagesos, ramaders i elaboradors, basada en la confiança mútua. Al mateix temps, l'organització col·lectiva permet beneficiar-se de les avantatges de l'economia d'escala en arribar a certs volums de compra que redueixen els costos econòmics i ambientals. L'organització col·lectiva també permet entendre la cooperativa com una eina de transformació social constituint una pràctica d'economia alternativa i també un espai de formació, reflexió i debat crític entorn a l'alimentació i l'agricultura (que pot ampliar-se a altres temes).

En aquest sentit, podem afirmar que les cooperatives de consum serien un indicador aproximat dels criteris de circuits curts i proximitat entre producció i consum, tant des de la proximitat espacial (*relocalització*) com des de l'apropament de les esferes del consum i la producció que busca *resocialitzar* aquests processos.

Atribut associat

Circuits curts i de proximitat

Indicadors associats

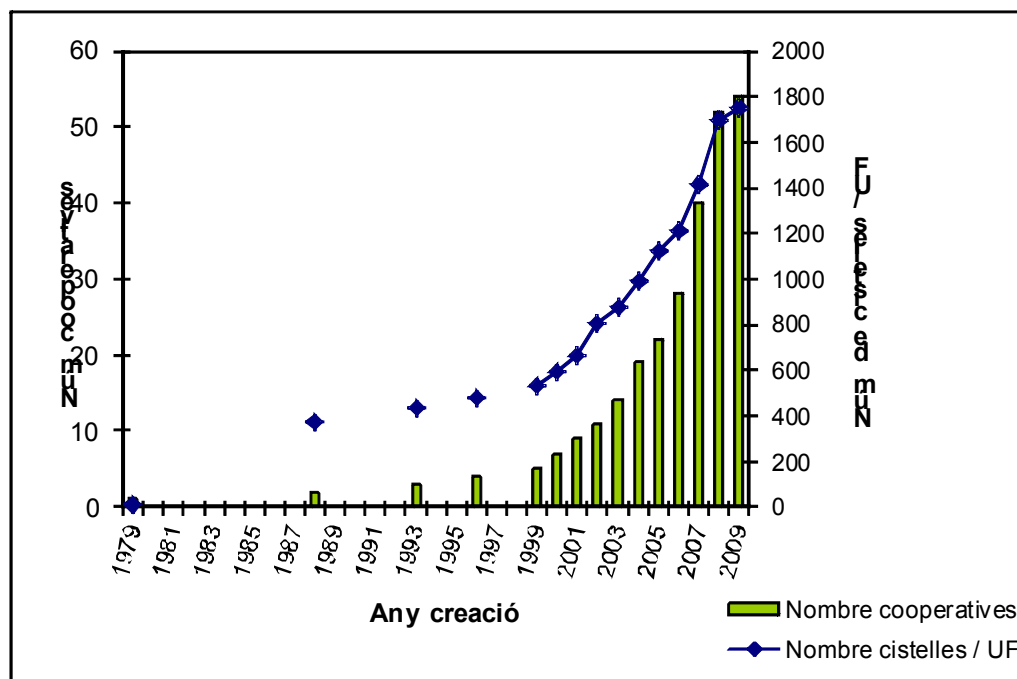
- Concentració de la distribució alimentària
- Cooperació i relacions de confiança en les xarxes per la Sobirania Alimentària
- Consum d'aliments ecològics
- Producció agrària ecològica

Avaluació

Segons el recompte del número de cooperatives elaborat per Ecoconsum i la Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya (2010), existeixen **127 cooperatives de consum a Catalunya (novembre 2010)**. D'aquestes cooperatives, es disposa de dades específiques de 55 d'elles, completades a partir de la base de dades disponible a la web de la Repera .

En analitzar aquestes dades (veure Gràfica 1), veiem que **el número de cooperatives ha augmentat de forma exponencial a partir del l'any 2000, com ho ha fet també el número de cistelles o unitats familiars (UF)**. La mitjana de cistelles per cooperativa se situa al voltant de 32 (250 en el cas de la cooperativa més nombrosa; 8 en el de la més petita), el que situaria el número d'UF o cistelles pel total de cooperatives a Catalunya en més

de 4000. Si considerem que la mitjana per UF són 3 membres, **la incidència d'aquest model de CCC es podria situar al voltant de 12000 persones.**

Gràfica 1: Cooperatives de consum crític i unitats familiars, 1979-2008

Font: Elaboració pròpia a partir de La Repera (2010)

En quant a la distribució geogràfica, trobem que **el 86% de les cooperatives de Catalunya es troben a la província de Barcelona** (d'elles, el 46% estan situades a la ciutat de Barcelona), el 7% a Tarragona i el 3,5% respectivament a Girona i Lleida. La gran majoria estan situades a ciutats, mentre que són poques les que es troben a municipis petits.

En analitzar aquestes dades, podem afirmar que estan apareixent nombroses iniciatives d'autogestió destinades a realitzar un consum responsable, amb una evolució exponencial en els darrers anys. Entre d'altres raons per aquest augment, segurament podem referir-nos a una major conscienciació respecte a la temàtica i una important tasca de difusió d'experiències de consum crític. Un altre aspecte que podria jugar un paper -i que caldria analitzar amb més deteniment- és la proliferació de diferents models de cooperatives i grups de consum, que permetrien encabir més tipologies de persones participants.

Malgrat aquestes dades molt positives, cal matisar l'optimisme que poden despertar. D'una banda, cal tenir en compte que la incidència de les cooperatives de consum crític respecte al conjunt de la societat és encara d'abast limitat. D'altra banda, és important també qüestionar i reflexionar de forma crítica sobre la incidència política de les cooperatives i el limitat potencial polític de transformació a través del consum individual si aquest no es connecta amb una acció política col·lectiva més global.

Fons d'informació

Ecoconsum i Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya, 2010. Els grups i les cooperatives de consum ecològic a Catalunya. (http://www.ecoconsum.org/webfm_send/2)

La Repera, 2010. Base de dades de cooperatives de consum a Catalunya. (<http://repera.wordpress.com/>)